

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

Telefon dyżurny: 21-34-34

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telex: 816-436

BDF/120/7/89

JAK NAM SIĘ ŻYJE? - OCENY WARUNKÓW ŻYCIA

Komunikat z badań

Maj 1989 r.

Od trzech lat CBOS systematycznie sonduje opinie społeczeństwa o warunkach życia, w tym o sytuacji materialnej gospodarstw domowych. Badania panelowe¹ prowadzone są w odstępach rocznych na tej samej 1500-osobowej, losowej reprezentacji dorosłych mieszkańców kraju. Ich wyniki pozwalają na śledzenie dynamiki zmian opinii w wymienionej kwestii. Ilustrują także kształtowanie się poziomu zadowolenia z zaspokojenia podstawowych potrzeb oraz ogólnej satysfakcji z życia. Mają one szczególne znaczenie w okresie zachodzących obecnie zmian w systemie społeczno-politycznym kraju, z którymi - co było już wielokrotnie sygnalizowane w raportach CBOS - społeczeństwo wiąże pewne nadzieje na poprawę sytuacji gospodarczej i poziomu egzystencji.

1. Warunki życia w kraju

Spośród respondentów 66,1% uznało, że - w porównaniu z rokiem ubiegłym - warunki życia pogorszyły się. Jeszcze dwa lata temu przeważały oceny pozytywne. Obecnie 69,1% badanych uważa, że większości obywateli żyje się źle (tab. 1).

Tabela 1

w procentach

Ocena warunków życia ludzi w Polsce	Termin badania		
	II '87	II '88	III '89
Dobra	8,0	5,1	3,1
Raczej dobra	45,8	35,1	19,4
Raczej zła	33,4	37,9	48,3
Zła	5,0	8,7	20,8

Przyszłość jawi się jako trudna do przewidzenia lub gorsza od teraźniejszości (tab. 2).

W 1989 roku nastąpiło jednak wyraźne zahamowanie wzrostu pesymizmu w prognozowaniu zmian ogólnych warunków życia w ciągu najbliższych pięciu lat. Przewaga przewidujących pogorszenie nad oczekującymi poprawy zmalała ponad dwukrotnie (z 18,6 do 7,6 punktów procentowych). Jest to przypuszczalnie efekt nadziei związanych z porozumieniem "okrągłego stołu" i gwarantowanymi przez nie zmianami

¹ Terminy badań: luty 1987, luty 1988, marzec 1989.

Tabela 2

w procentach

Prognoza zmian warunków życia w Polsce za 5 lat	Termin badania		
	II '87	II '88	III '89
Poprawa	31,9	14,5	18,8
Stagnacja	22,8	16,0	14,2
Pogorszenie	26,5	33,1	26,4
Nieemożliwość określenia poprawy	13,2	29,7	34,4

politycznymi. Konieczność zreformowania systemu sprawowania władzy w Polsce stała się dla większości ludzi oczywista. W ciągu dwóch ostatnich lat nastąpił zdecydowany zwrot w opiniach na ten temat (tab. 3).

Tabela 3

Oceny systemu władzy	Termin badania		
	II '87	II '88	III '89
System władzy jest dobry i nie wymaga zmian	9,8	6,2	1,9
System władzy jest w zasadzie dobry, ale pewne zmiany byłyby potrzebne	53,7	39,2	24,9
System władzy wykazuje wiele nieprawidłowości, konieczne są duże zmiany	27,0	33,8	46,6
System władzy jest zły, należałoby go całkowicie zmienić	3,6	9,2	17,7

Odwróciły się proporcje ocen pozytywnych i negatywnych. O ile w 1987 roku 63,5% badanych uznawało, że istniejący w naszym kraju system władzy jest dobry i nie wymaga poważniejszych reform, to obecnie prawie tyle samo (64,3%) dostrzega konieczność zasadniczych zmian.

Wzrost krytycyzmu w ocenach systemu społeczno-politycznego w dużej mierze wywołany jest rosnącym niezadowoleniem ludzi z materialnych warunków egzystencji i malejącą ogólną satysfakcją z życia (tab. 1, 2 aneksu).

2. Sytuacja materialna gospodarstw domowych

W ocenie zdecydowanej większości (74,4%) badanych, miesięczne dochody ich gospodarstw domowych wystarczają wyłącznie na pokrycie podstawowych potrzeb, w tym 23,4% zaspokaja je na poziomie minimum. Wśród emerytów i rencistów odsetek deklarujących poziom życia na krawędzi ubóstwa wynosi 32,2%.

W stosunku do roku 1987 można zaobserwować niewielki spadek odsetka osób, które, według własnej oceny, żyją na pograniczu biedy (tab. 4).

Tabela 4

w procentach

Na co wystarczają miesięczne dochody	Termin badania		
	II '87	II '88	III '89
Podstawowe potrzeby na poziomie minimalnym	28,7	27,2	23,4
Potrzeby podstawowe	45,9	45,4	51,0
Nieco powyżej potrzeb podstawowych	19,4	23,1	21,7
Znacznie powyżej potrzeb podstawowych	3,0	3,0	2,3
Bez problemów finansowych - wystarcza na wszystko	2,3	1,1	1,4

Gdyby tendencja ta utrzymała się, świadczyć by to mogło o skuteczności przedsięwzięć polityki socjalnej, zmierzających do ochrony najuboższych warstw ludności. Ogólnie jednak, niski poziom zaspokajania potrzeb utrzymuje się nadal. Inflacja niweluje efekty wzrostu płac, rent i emerytur oraz innego rodzaju świadczeń powodując, że zadowolenie z dochodów drastycznie się obniża (tab. 5). Systematycznie maleje też satysfakcja z sytuacji materialnej gospodarstw domowych i zaspokajania konkretnych potrzeb. Dotyczy to także potrzeb elementarnych (odżywianie, odzież). W porównaniu z rokiem 1987 dwukrotnie zmalała przewaga zadowolonych nad niezadowolonymi z jakości odżywiania. Gdy zaś chodzi o odzież, to w bieżącym roku niezadowoleni zdominowali usatysfakcjonowanych. Najmniejsze obniżenie poziomu zadowolenia obserwujemy w dziedzinie warunków mieszkaniowych, co jest zrozumiałe, gdyż trudno oczekiwać, by mogły nastąpić znaczne zmiany w tym względzie w ciągu zaledwie trzech lat, kiedy prowadzone były badania.

Poziom zadowolenia z sytuacji materialnej, dochodów, zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, żywieniowych i odzieżowych jest podobny w przekrojach płci, wieku (z wyjątkiem potrzeb mieszkaniowych, gdzie wyraźnie mniej usatysfakcjonowana jest grupa w wieku do 29 lat), miejsca zamieszkania, a nawet wykształcenia (tab. 1-7 aneksu). Niski poziom zadowolenia z własnej sytuacji materialnej i realizacji potrzeb utrzymuje się wśród emerytów i rencistów oraz robotników

Tabela 5

w procentach

Przedmiot oceny	Respondenci									Różnica w odsetkach respondentów zado- wolonych i niezado- wolonych		
	zadowoleni			częściowo zadowoleni, częściowo niezado- woleni			niezadowoleni			a	b	c
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
Życie w ogóle	48,2	38,7	29,7	35,9	39,7	40,1	14,6	19,6	28,4	+33,6	+19,1	+0,7
Sytuacja materialna	33,5	22,9	20,1	40,5	43,4	39,9	25,6	33,0	39,3	+7,9	-10,1	-19,2
Dochody	26,0	15,9	14,7	25,9	26,8	25,8	47,6	56,6	58,9	-21,6	-40,7	-44,2
Warunki mieszkaniowe	51,1	46,5	47,8	21,9	22,1	21,9	26,9	30,8	30,2	+24,2	+15,7	+17,6
Wyposażenie gospo- darstwa domowego	46,5	37,3	40,6	32,2	36,1	35,5	20,7	26,1	32,3	+25,8	+11,2	+8,3
Odżywianie	57,2	49,4	44,0	25,3	30,0	34,7	17,0	19,6	20,3	+40,2	+29,8	+23,7
Odzież	46,5	34,7	31,3	28,4	32,3	30,8	24,3	32,2	37,4	+22,2	+2,5	-5,7

a - 1987 r., b - 1988 r., c - 1989 r.

niewykwalifikowanych. Zwraca jednak uwagę przede wszystkim największy spadek poziomu zadowolenia w grupie rolników indywidualnych.

Pogorszenie ocen sytuacji materialnej i malejące zadowolenie z poziomu zaspokajania potrzeb bytowych powodują spadek ogólnej satysfakcji z życia. O ile w roku 1987 odsetek respondentów ogólnie zadowolonych z życia znacznie przewyższał niezadowolonych (48,2 wobec 14,6%), to w bieżącym proporcje wyrównały się (29,7 i 28,4%). Na takie obniżenie nastrojów wpływ ma przypuszczalnie nie tylko pogarszająca się sytuacja materialna gospodarstw domowych (tab. 6), ale także poczucie braku pewności jutra (tab. 7).

Tabela 6

w procentach

Ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych	Termin badania		
	II '87	II '88	III '89
Bardzo dobra, dobra, raczej dobra	20,3	16,7	13,7
Średnia, przeciętna	59,1	57,1	56,6
Raczej zła, zła, bardzo zła	20,2	25,4	29,1

Tabela 7

w procentach

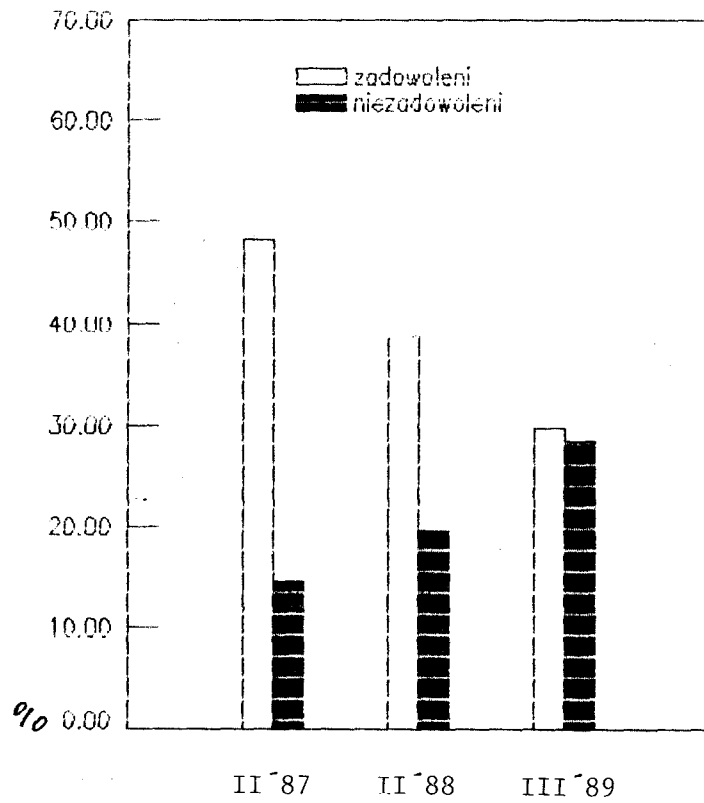
Prognozy zmian sytuacji materialnej gospodarstwa domowego w ciągu 5 lat	Termin badania		
	II '87	II '88	III '89
Poprawa	29,2	14,6	19,7
Stagnacja	15,7	12,4	13,9
Pogorszenie	16,6	18,7	19,2
Nieemożliwość określenia perspektyw	28,8	44,2	40,6

Przyszłość ciągle jest postrzegana przez bardzo dużą część społeczeństwa jako niepewna, niejasna, a nieokreśloność perspektyw sytuacji materialnej budzi lęk i jest źródłem frustracji.

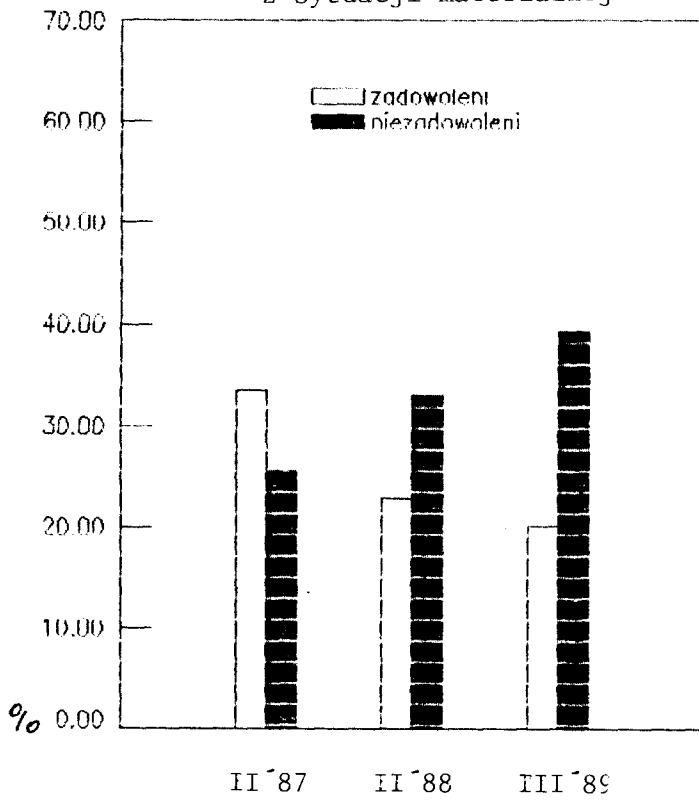
Można zatem powiedzieć, że widoczna w ocenach ogólnych warunków życia w kraju pewna doza nadziei na poprawę nie konkretyzuje się, jak na razie, w wymiarze poszczególnych gospodarstw domowych.

Większość z nich (63,3%) nie widzi możliwości znalezienia dodatkowych źródeł dochodów, które poprawiłyby zapokajanie potrzeb, bądź to z powodu nadmiernego przeciążenia pracą, bądź ze względów zdrowotnych czy rodzinnych. Zaledwie około 10% zamierza skorzystać z szansy, jaką daje działalność gospodarcza na własny rachunek. Pozostali możliwości poprawy poziomu życia widzą w uzdrowieniu relacji: płace - koszty utrzymania.

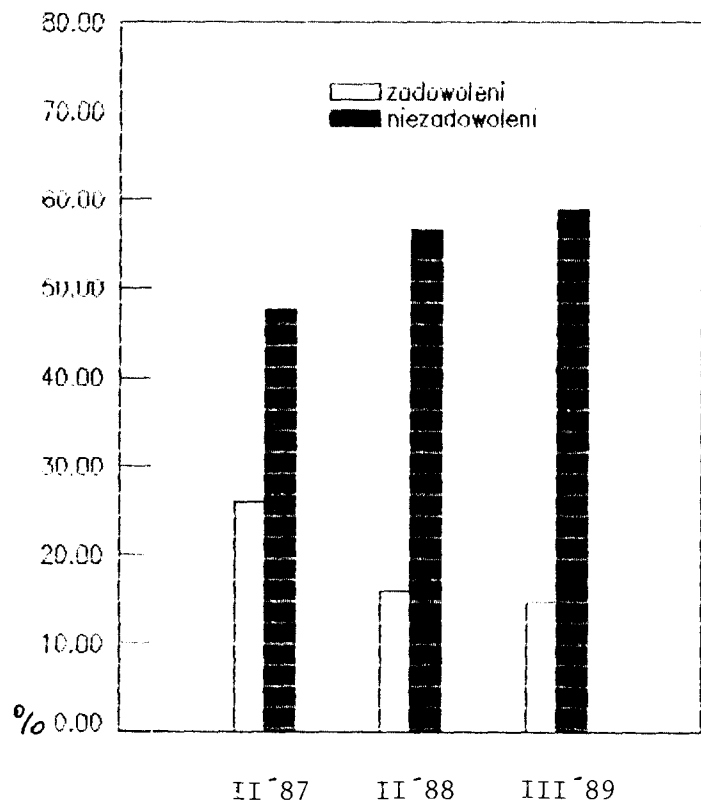
Ocena zadowolenia z życia

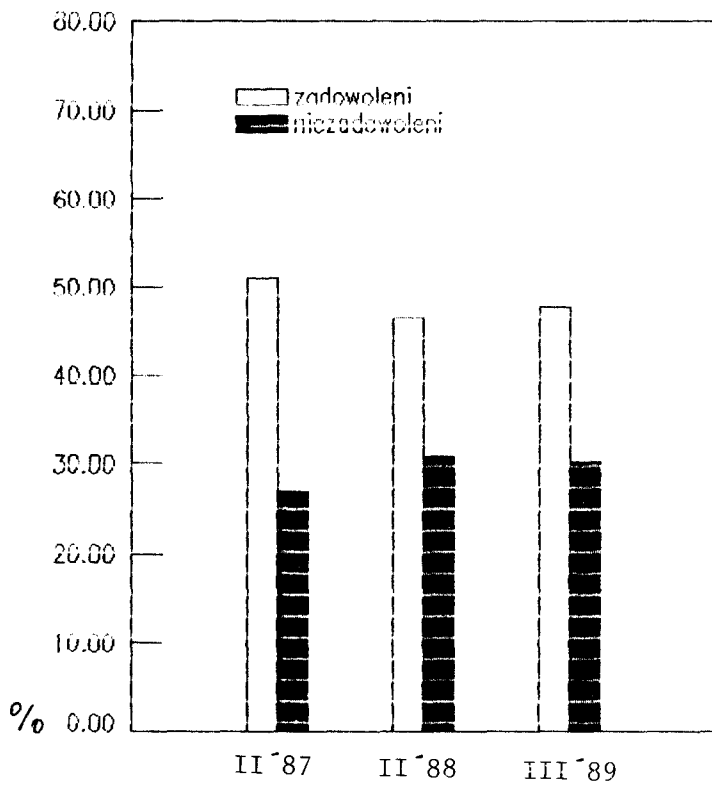
Ocena zadowolenia z sytuacji materialnej

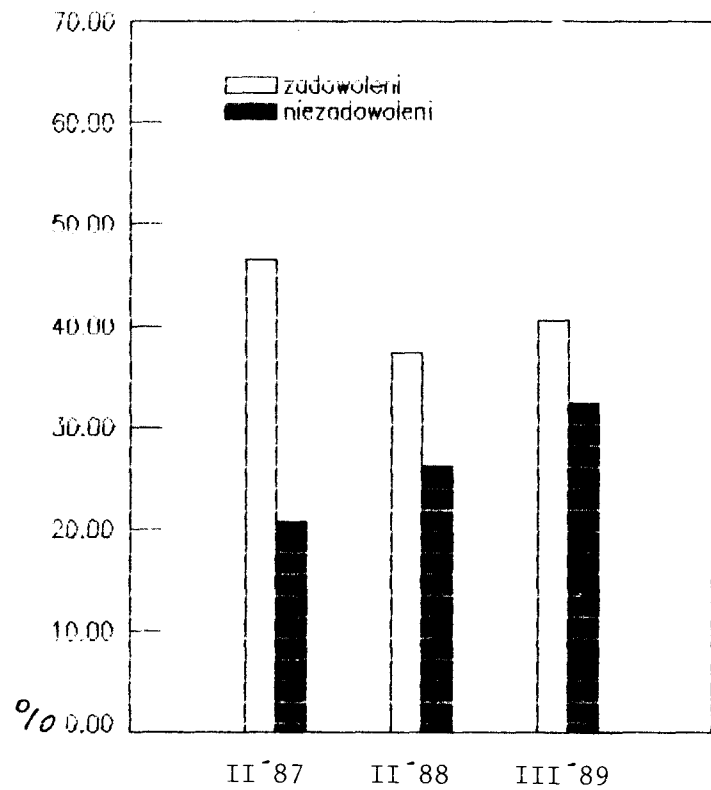
Ocena zadowolenia z dochodów

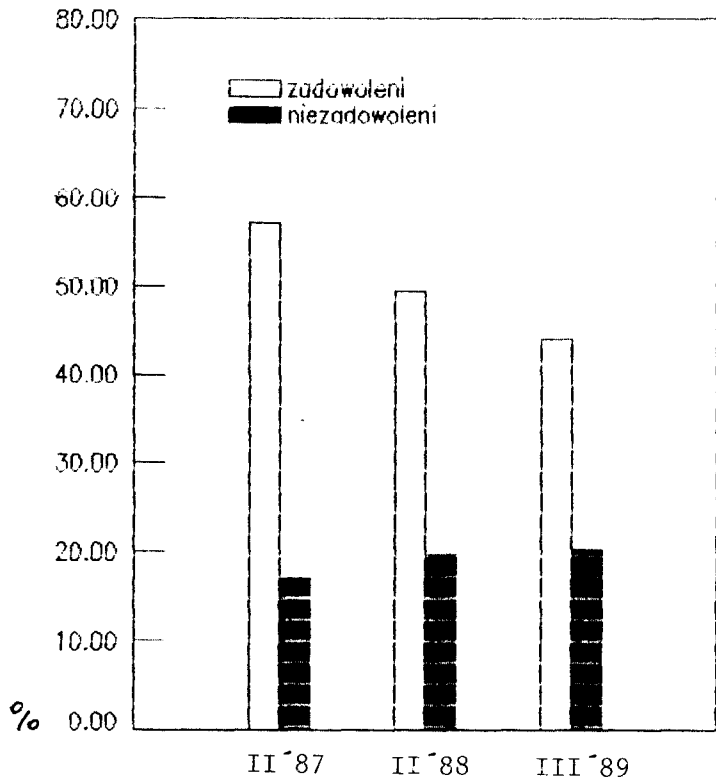
Ocena zadowolenia z warunków mieszkaniowych

Ocena zadowolenia z wyposażenia gospodarstwa domowego

Ocena zadowolenia z jakości odżywiania

Ocena zadowolenia z zasobów odzieży

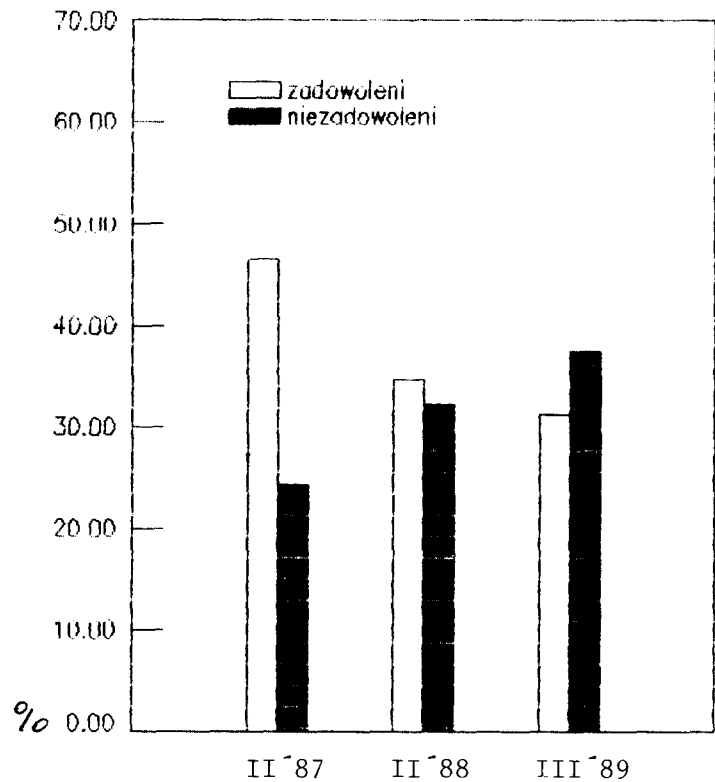

Tabela 1

Cechy badanych	Średnia ^{a)} ocen zadowolenia z życia - według terminów badań		
	II-87	II-88	III-89
Średnia ogólna	63,1	56,4	50,5
<u>Płeć:</u>			
- mężczyźni	62,8	57,4	50,7
- kobiety	63,4	55,4	50,4
<u>Wiek:</u>			
- do 29	65,2	59,2	52,4
- 30-39	63,1	58,0	50,9
- 40-59	60,5	54,1	48,5
- 60 i więcej lat	64,9	55,5	51,6
<u>Miejsce zamieszkania:</u>			
- wieś	63,7	57,6	51,1
- miasto	62,7	55,5	50,1
<u>Wykształcenie:</u>			
- podstawowe i niepełne podstawowe	60,7	50,9	48,7
- zasadnicze zawodowe	61,1	57,7	50,8
- średnie lub niepełne średnie	65,4	59,4	50,7
- ponadśrednie	68,3	63,6	55,1
<u>Grupa społeczno-zawodowa:</u>			
- inteligencja	67,1	67,6	60,7
- pracownicy umysłowi	64,9	58,2	50,9
- pracownicy handlu i usług	63,8	60,5	45,8
- robotnicy wykwalifikowani	60,3	55,3	52,0
- robotnicy niewykwalifikowani	57,6	52,1	46,9
- rolnicy indywidualni	67,3	58,5	45,9
- prywatni właściciele	60,7	59,8	60,8
- emeryci, renciści	60,0	53,3	50,7
- pozostali niepracujący	66,5	57,7	50,0
<u>Dochód na osobę w gospodarstwie domowym:</u>			
- bardzo niski	54,0	53,2	39,6
- niski	59,1	52,2	49,5
- przeciętny	64,0	56,8	50,3
- wysoki	63,5	60,1	52,6
- bardzo wysoki	66,4	65,1	59,4
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej:</u>			
- bardzo dobra	90,0	84,4	93,7
- dobra	85,3	88,5	78,0
- raczej dobra	74,0	71,1	72,7
- średnia	64,2	58,5	52,7
- raczej zła	45,5	43,3	39,8
- zła	41,1	34,1	27,4
- bardzo zła	25,0	21,0	27,5
<u>Ocena systemu władzy:</u>			
- zdecydowanie pozytywna	69,2	61,4	74,0
- raczej pozytywna	67,4	60,3	56,9
- raczej negatywna	55,9	54,7	49,5
- zdecydowanie negatywna	53,0	45,0	42,0
a) Średnie ocen podano w punktach: zadowolony - 100, raczej zadowolony - 75, częściowo zadowolony, częściowo niezadowolony - 50, raczej niezadowolony - 25, niezadowolony - 0 (przypis ten odnosi się też do pozostałych tabel aneksu).			

Tabela 2

Cechy badanych	Średnia ocen zadowolenia z sytuacji materialnej - według terminów badań		
	II '87	II '88	III '89
Średnia ogólna	52,3	45,4	42,5
<u>Płeć:</u>			
- mężczyźni	54,7	47,6	44,1
- kobiety	50,2	43,3	41,0
<u>Wiek:</u>			
- do 29	53,5	59,2	43,6
- 30-39	51,9	58,0	44,9
- 40-59	53,7	54,1	41,5
- 60 i więcej lat	49,4	55,5	40,2
<u>Miejsce zamieszkania:</u>			
- wieś	54,4	46,7	42,9
- miasto	50,9	44,5	42,2
<u>Wykształcenie:</u>			
- podstawowe i niepełne podstawowe	50,2	42,4	39,0
- zasadnicze zawodowe	51,6	44,5	45,0
- średnie lub niepełne średnie	54,3	48,3	43,1
- ponadśrednie	54,7	49,4	46,4
<u>Grupa społeczno-zawodowa:</u>			
- inteligencja	57,1	57,9	48,0
- pracownicy umysłowi	52,5	46,1	46,1
- pracownicy handlu i usług	61,0	44,0	40,0
- robotnicy wykwalifikowani	52,6	43,7	46,1
- robotnicy niewykwalifikowani	48,8	44,6	35,0
- rolnicy indywidualni	58,7	46,8	41,4
- prywatni właściciele	59,1	63,5	58,6
- emeryci, renciści	44,4	44,8	39,4
- pozostali niepracujący	52,2	40,9	40,8
<u>Dochód na osobę w gospodarstwie domowym:</u>			
- bardzo niski	42,2	32,6	30,2
- niski	44,5	40,4	37,9
- przeciętny	50,2	44,8	40,8
- wysoki	57,8	51,0	48,5
- bardzo wysoki	63,4	60,8	57,9
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej:</u>			
- bardzo dobra	88,9	97,2	93,7
- dobra	90,7	91,3	88,7
- raczej dobra	73,7	71,4	73,6
- średnia	53,5	48,9	45,7
- raczej zła	24,3	23,6	25,0
- zła	10,1	5,9	9,4
- bardzo zła	1,7	4,7	6,5
<u>Ocena systemu władzy:</u>			
- zdecydowanie pozytywna	57,9	54,7	64,0
- raczej pozytywna	55,6	49,6	47,9
- raczej negatywna	46,9	43,2	41,5
- zdecydowanie negatywna	42,1	34,6	35,8

Tabela 3

Cechy badanych	Średnia ocen zadowolenia z dochodów - według terminów badań		
	II '87	II '88	III '89
Średnia ogólna	41,1	32,9	31,9
<u>Płeć:</u>			
- mężczyźni	43,4	34,5	33,4
- kobiety	38,9	31,5	30,5
<u>Wiek:</u>			
- do 29	42,4	31,2	30,2
- 30-39	39,4	32,3	32,8
- 40-59	41,6	32,6	31,4
- 60 i więcej lat	41,1	35,7	33,1
<u>Miejsce zamieszkania:</u>			
- wieś	44,0	34,5	32,3
- miasto	39,7	31,9	31,6
<u>Wykształcenie:</u>			
- podstawowe i niepełne podstawowe	39,6	31,3	30,2
- zasadnicze zawodowe	39,2	33,1	33,2
- średnie lub niepełne średnie	44,0	33,4	31,8
- ponadśrednie	41,3	37,0	34,7
<u>Grupa społeczno-zawodowa:</u>			
- inteligencja	42,5	43,5	37,7
- pracownicy umysłowi	43,2	32,5	32,9
- pracownicy handlu i usług	48,4	32,5	30,9
- robotnicy wykwalifikowani	40,2	28,5	34,6
- robotnicy niewykwalifikowani	37,2	31,9	28,8
- rolnicy indywidualni	54,6	36,7	31,1
- prywatni właściciele	55,7	54,3	46,8
- emeryci, renciści	43,1	33,5	30,8
- pozostali niepracujący	39,4	29,5	26,5
<u>Dochód na osobę w gospodarstwie domowym:</u>			
- bardzo niski	23,9	17,2	16,8
- niski	28,3	26,8	23,8
- przeciętny	38,5	31,0	29,0
- wysoki	50,0	43,4	41,5
- bardzo wysoki	67,0	55,7	52,1
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej:</u>			
- bardzo dobra	67,5	71,9	78,1
- dobra	77,6	67,5	69,9
- raczej dobra	61,2	60,8	57,3
- średnia	40,6	34,0	34,0
- raczej zła	19,1	14,0	17,8
- zła	10,3	9,3	7,9
- bardzo zła	2,0	3,8	3,5
<u>Ocena systemu władzy:</u>			
- zdecydowanie pozytywna	48,0	43,9	41,0
- raczej pozytywna	44,6	37,0	38,7
- raczej negatywna	36,1	30,1	30,4
- zdecydowanie negatywna	25,5	19,7	24,8

Tabela 4

Cechy badanych	Średnia ocen zadowolenia z warunków mieszkaniowych - według terminów badań		
	II '87	II '88	III '89
Średnia ogólna	59,1	55,5	56,0
<u>Płeć:</u>			
- mężczyźni	60,1	54,4	57,8
- kobiety	58,3	56,4	54,5
<u>Wiek:</u>			
- do 29	49,4	45,7	44,9
- 30-39	56,9	52,9	52,2
- 40-59	63,9	57,6	60,3
- 60 i więcej lat	64,4	63,7	63,3
<u>Miejsce zamieszkania:</u>			
- wieś	62,7	54,0	56,0
- miasto	56,9	56,2	56,1
<u>Wykształcenie:</u>			
- podstawowe i niepełne podstawowe	58,6	55,7	56,8
- zasadnicze zawodowe	55,9	52,1	51,7
- średnie lub niepełne średnie	61,1	56,2	57,1
- ponadśrednie	61,6	60,3	60,2
<u>Grupa społeczno-zawodowa:</u>			
- inteligencja	62,1	65,7	67,1
- pracownicy umysłowi	63,1	58,4	57,5
- pracownicy handlu i usług	60,0	50,0	46,1
- robotnicy wykwalifikowani	54,9	47,0	51,4
- robotnicy niewykwalifikowani	50,8	52,1	49,0
- rolnicy indywidualni	65,4	56,2	60,1
- prywatni właściciele	61,4	57,3	64,5
- emeryci, renciści	61,2	61,5	62,3
- pozostali niepracujący	54,2	52,6	47,9
<u>Dochód na osobę w gospodarstwie domowym:</u>			
- bardzo niski	48,6	47,5	45,2
- niski	52,4	51,0	48,0
- przeciętny	58,7	57,4	57,4
- wysoki	60,3	61,7	61,8
- bardzo wysoki	70,6	62,6	64,1
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej:</u>			
- bardzo dobra	72,5	10,0	96,9
- dobra	80,3	83,0	78,9
- raczej dobra	76,3	72,1	73,3
- średnia	60,3	57,2	57,2
- raczej zła	38,5	39,5	48,4
- zła	34,4	36,6	39,3
- bardzo zła	33,6	36,3	36,3
<u>Ocena systemu władzy:</u>			
- zdecydowanie pozytywna	60,6	63,7	62,0
- raczej pozytywna	62,9	58,5	60,8
- raczej negatywna	53,7	53,2	55,0
- zdecydowanie negatywna	50,0	46,9	50,0

Tabela 5

Cechy badanych	Średnia ocen zadowolenia z jakości odżywiania - według terminów badań		
	II '87	II '88	III '89
Średnia ogólna	66,1	61,4	59,0
<u>Płeć:</u>			
- mężczyźni	68,9	64,6	63,3
- kobiety	63,5	58,4	55,0
<u>Wiek:</u>			
- do 29	71,0	69,1	64,2
- 30-39	68,0	64,2	60,2
- 40-59	64,8	57,2	57,5
- 60 i więcej lat	60,9	57,6	55,5
<u>Miejsce zamieszkania:</u>			
- wieś	71,5	65,6	65,8
- miasto	62,6	58,8	54,4
<u>Wykształcenie:</u>			
- podstawowe i niepełne podstawowe	63,6	57,0	57,5
- zasadnicze zawodowe	66,4	63,3	62,6
- średnie lub niepełne średnie	68,9	63,6	57,6
- ponadśrednie	66,6	66,2	59,7
<u>Grupa społeczno-zawodowa:</u>			
- inteligencja	70,8	74,0	63,1
- pracownicy umysłowi	68,2	61,6	58,2
- pracownicy handlu i usług	70,4	68,0	55,0
- robotnicy wykwalifikowani	67,4	62,0	62,1
- robotnicy niewykwalifikowani	59,0	56,9	55,1
- rolnicy indywidualni	74,9	68,1	67,6
- prywatni właściciele	70,4	72,9	72,6
- emeryci, renciści	55,5	57,2	53,1
- pozostali niepracujący	66,7	58,2	57,8
<u>Dochód na osobę w gospodarstwie domowym:</u>			
- bardzo niski	53,6	52,0	54,3
- niski	59,2	58,8	59,0
- przeciętny	64,2	59,4	54,9
- wysoki	68,9	66,9	63,2
- bardzo wysoki	74,5	72,6	69,0
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej:</u>			
- bardzo dobra	95,0	93,7	90,6
- dobra	86,6	93,6	85,4
- raczej dobra	81,1	80,9	78,4
- średnia	66,9	64,8	61,2
- raczej zła	50,1	45,8	48,3
- zła	41,2	30,4	39,0
- bardzo zła	27,7	23,0	36,8
<u>Ocena systemu władzy:</u>			
- zdecydowanie pozytywna	69,8	67,7	77,0
- raczej pozytywna	70,3	65,6	64,8
- raczej negatywna	60,2	59,7	58,3
- zdecydowanie negatywna	56,0	50,0	51,1

Tabela 6

Cechy badanych	Średnia ocen zadowolenia z zasobów odzieży - według terminów badań		
	II '87	II '88	III '89
Średnia ogólna	59,1	51,4	46,9
<u>Płeć:</u>			
- mężczyźni	62,4	54,3	49,9
- kobiety	56,1	48,8	44,3
<u>Wiek:</u>			
- do 29	63,6	57,2	51,1
- 30-39	57,1	48,7	47,4
- 40-59	56,8	48,6	42,3
- 60 i więcej lat	60,0	53,4	50,0
<u>Miejsce zamieszkania:</u>			
- wieś	61,8	53,1	48,9
- miasto	57,3	50,4	45,6
<u>Wykształcenie:</u>			
- podstawowe i niepełne podstawowe	57,7	48,7	45,4
- zasadnicze zawodowe	57,8	50,8	48,7
- średnie lub niepełne średnie	60,8	53,8	46,2
- ponadśrednie	61,5	55,7	49,8
<u>Grupa społeczno-zawodowa:</u>			
- inteligencja	65,4	63,0	47,6
- pracownicy umysłowi	57,5	50,5	45,0
- pracownicy handlu i usług	63,8	51,0	39,2
- robotnicy wykwalifikowani	59,1	50,0	49,7
- robotnicy niewykwalifikowani	49,8	48,1	43,7
- rolnicy indywidualni	67,4	56,6	45,4
- prywatni właściciele	67,0	62,5	54,7
- emeryci, renciści	56,0	50,7	48,0
- pozostali niepracujący	55,6	49,1	47,9
<u>Dochód na osobę w gospodarstwie domowym:</u>			
- bardzo niski	47,5	41,0	38,8
- niski	48,3	46,6	44,4
- przeciętny	55,5	50,1	45,6
- wysoki	63,9	56,6	50,7
- bardzo wysoki	73,3	68,4	57,9
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej:</u>			
- bardzo dobra	85,0	87,5	62,5
- dobra	86,4	87,5	76,5
- raczej dobra	71,2	74,8	69,9
- średnia	60,0	54,1	48,1
- raczej zła	38,8	33,7	36,9
- zła	30,6	21,0	29,7
- bardzo zła	31,2	15,2	22,5
<u>Ocena systemu władzy:</u>			
- zdecydowanie pozytywna	64,5	53,2	65,0
- raczej pozytywna	63,4	55,6	50,8
- raczej negatywna	52,1	50,5	46,3
- zdecydowanie negatywna	52,5	38,8	40,9

Tabela 7

Cechy badanych	Średnia ocen zadowolenia z wyposażenia mieszkania - według terminów badań		
	II '87	II '88	III '89
Średnia ogólna	59,3	53,3	48,5
<u>Płeć:</u>			
- mężczyźni	60,7	53,5	50,4
- kobiety	58,1	53,2	46,7
<u>Wiek:</u>			
- do 29	56,2	49,5	42,6
- 30-39	58,6	51,3	47,8
- 40-59	59,8	54,5	50,6
- 60 i więcej lat	63,0	57,3	51,2
<u>Miejsce zamieszkania:</u>			
- wieś	57,9	50,4	43,6
- miasto	60,2	55,3	51,8
<u>Wykształcenie:</u>			
- podstawowe i niepełne podstawowe	56,3	50,2	45,4
- zasadnicze zawodowe	58,4	50,2	47,9
- średnie lub niepełne średnie	62,5	56,9	50,8
- ponadśrednie	63,0	61,4	53,4
<u>Grupa społeczno-zawodowa:</u>			
- inteligencja	69,2	67,1	54,4
- pracownicy umysłowi	61,2	57,9	52,4
- pracownicy handlu i usług	64,5	53,1	42,1
- robotnicy wykwalifikowani	56,4	48,1	48,3
- robotnicy niewykwalifikowani	49,2	44,6	43,5
- rolnicy indywidualni	60,5	51,2	43,4
- prywatni właściciele	62,5	61,4	56,2
- emeryci, renciści	61,0	57,7	51,0
- pozostali niepracujący	59,4	51,0	45,7
<u>Dochód na osobę w gospodarstwie domowym:</u>			
- bardzo niski (1 decyl)	50,0	43,3	37,6
- niski	52,4	47,2	44,5
- przeciętny	60,1	54,7	47,8
- wysoki	63,7	59,7	54,8
- bardzo wysoki	62,8	61,7	57,2
<u>Ocena własnej sytuacji materialnej:</u>			
- bardzo dobra	82,5	97,2	87,5
- dobra	80,9	85,9	76,8
- raczej dobra	73,1	73,6	68,2
- średnia	59,8	54,7	50,0
- raczej zła	44,0	38,7	36,9
- zła	34,0	27,4	31,1
- bardzo zła	30,2	28,8	29,4
<u>Ocena systemu władzy:</u>			
- zdecydowanie pozytywna	64,1	59,3	58,0
- raczej pozytywna	62,4	54,9	51,7
- raczej negatywna	54,6	53,8	47,7
- zdecydowanie negatywna	49,5	45,7	44,7